

UMEÅ UNIVERSITET

Högskoleprovet hösten 2020

Provtagargruppens sammansättning och resultat

Christina Wikström

Inga Laukaityte

BVM Nr 70, 2022

ISSN 1652-7313

Abstract

The SweSAT, short for the Swedish Scholastic Assessment Test (in Swedish: Högskoleprovet), is a test used for admissions to higher education in Sweden. The test serves as an alternative to high school GPA to give students a second chance to compete for attractive study places if the grades are not high enough or they want to maximise their chances. The test is optional, open for all and can be taken unlimited number of times. A test score is valid for 8 years and the highest score counts. This means that the number of test takers and composition of test takers varies between administrations; the popularity of the test to some degree depends on external circumstances such as the situation on the job market, school reforms, et cetera, that will affect the interest in higher education studies. The aim of this report is to describe the population of test-takers in the autumn 2020 when it comes to test taker composition and test scores. Results are presented for test-takers of different gender, age and background education. Additionally, the equating and scaling procedure is also described. Test taker performance and repeated test taking is also examined and discussed.

Sammanfattning

Högskoleprovet är ett prov som används i antagningen till universitets- och högskolestudier i Sverige. Tanken med provet är att det ska fungera som ett alternativ för den som är behörig till högre utbildning men som inte har tillräckligt konkurrenskraftiga gymnasiebetyg, och därigenom fungera som en andra chans till högre utbildning när det är konkurrens om studieplatserna. Provet är frivilligt och öppet för alla, och det finns ingen gräns för hur många gånger provet kan tas. Ett provresultat var fram till året 2020 giltigt i fem år och om en person har tagit provet flera gånger räknas det bästa resultatet. Provets popularitet varierar, och påverkas av vad som händer inom gymnasieskolan, hur det ser ut på arbetsmarknaden och söktrycket till högre utbildning. Detta gör att antal provtagare och vilka som tar provet skiljer sig åt mellan provtillfällena. Syftet med denna rapport är att beskriva provtagargruppen hösten 2020 med avseende på sammansättning och resultat. Resultaten presenteras för provtagare med olika kön, ålder och utbildning. I rapporten beskrivs också normeringen av provresultaten och utfallet av normeringen, samt i vilken mån provtagare väljer att ta provet flera gånger och presterar vid upprepade tillfällen.

Innehåll

Inledning	1
Högskoleprovets utformning och användning över tid	3
Förändringar av provet	4
Provets sammansättning och förändring över tid	5
Nuvarande sammansättning	5
Kvantitativa delprov	5
Verbala delprov	6
Förändringar av provets utformning eller administration	6
Anpassade prov	6
Provtagargruppen 2020	7
Resultat för olika grupper av provtagare	10
Män och kvinnor	10
Utbildningsbakgrundens betydelse	12
Ålder	14
Social bakgrund	17
Normeringen av provet	19
Procedur	20
Normeringen av den kvantitativa delen 2020	21
Totalpopulationen	21
Referenspopulation I	21
Referenspopulation II	21
Normeringen av den verbala delen 2020	21
Totalpopulationen	21
Referenspopulation I	22
Referenspopulation II	22
Utfallet från normeringen	22
Hösten 2020	22
Upprepat provtagande	23
Sammanfattande diskussion	26
Referenser	31

Inledning

Högskoleprovet är ett av de urvalsinstrument som används i antagningen till universitets- och högskoleutbildning i Sverige. Provet används för rangordning av behöriga sökande, men ger inte behörighet till högskolan, vilken är en viktig distinktion. För behörighet till högskolans grundläggande utbildningar krävs gymnasieutbildning eller motsvarande utbildning, oftast med ytterligare krav på särskilda gymnasiekurser beroende på vilken högskoleutbildning det gäller. Om det finns fler behöriga sökande än det finns lediga platser tilldelas de flesta platserna utifrån de sökandes genomsnittliga gymnasiebetyg, där de sökande rangordnas efter det genomsnittliga betyget, det så kallade meritvärdet. Men det finns också alternativa urvalsgrunder, där högskoleprovet har en betydande roll. Enligt regelverket, vilket fastställs av regeringen och implementeras och följs upp av Universitets- och högskolerådet (UHR) och Universitetskanslerämbetet (UKÄ), ska minst en tredjedel av högskoleplatserna tilldelas utifrån de sökandes gymnasiebetyg och minst en tredjedel utifrån de sökandes högskoleprovsresultat¹. Det finns också möjlighet att tilldela upp till en tredjedel av platserna på grundval av alternativa urvalsinstrument. I regel antar högskolorna en tredjedel av de sökande från högskoleprovsgruppen och huvuddelen av de resterande sökande på basis av de sökandes genomsnittliga gymnasiebetyg.

Högskoleprovet administreras två gånger per år. Provet är frivilligt och var fram till 2020 öppet för alla. Ett provresultat var fram till detta år giltigt i fem år och från och med 2020 förlängdes perioden till åtta år, med motivationen att anpassa efter den då rådande covid-pandemin och öppna upp tillträdet till högskolan ännu mer². Detta betyder att om en sökande till högre utbildning har tagit högskoleprovet fler än gång under den senaste åttaårsperioden så räknas det bästa resultatet. En provtagare har därmed inget att förlora på att ta provet fler gånger, mer än kostnaden och tiden som krävs för att göra provet. Det är därför inte ovanligt att personer tar provet flera gånger, även om det är en ansträngande övning. Provet är omfattande och har strikta tidsramar, vilket kan göra att det kan upplevas tidspressat. För optimal prestation krävs ofta planering inför provet och vid provgenomförandet när det gäller i vilken ordning delar och uppgifter tas, vilket kan göra att den som tar provet för första gången kan göra misstag i tidsanvändning och känna att det finns möjligheter till förbättring. Provet mäter också kunskaper och färdigheter som kan förbättras genom repetition av exempelvis matematiska kunskaper från gymnasieskolan och genom att studera de typer av problem

---

¹ www.antagning.se

² <https://www.regeringen.se/artiklar/2020/08/resultat-pa-hogskoleprovet-ar-giltigt-i-atta-ar/>

som provet presenterar. Detta gör att det första provtillfället kan bli något av ett lärtillfälle, och att det kan löna sig att ta provet fler gånger. Detta visar sig också i statistiken som redovisas för provet.

Eftersom provet är frivilligt och intresset för provet varierar med kohorternas storlek, antalet platser i högskolan och hur situationen ser ut på arbetsmarknaden, så varierar antalet provtagare både mellan provtillfällen och över tid. Antalet provtagare ökar också i perioder när det skett reformer som påverkat gymnasieskolans bedömning och betygssystem, eller det av andra skäl finns många provtagare som känner att de behöver en möjlighet att förbättra sina möjligheter att konkurrera om attraktiva studieplatser. Detta påverkar inte bara antalet provtagare utan också i viss mån hur provtagargruppen är sammansatt. Eftersom provtagargruppen förändras över tid är det viktigt att regelbundet följa upp provet för att kunna studera vilka som tar provet och hur de presterar. Det är känt att det finns gruppskillnader mellan provtagare som har att göra med deras bakgrund och tidigare utbildning och prestationer, men ambitionen är att provet inte ska ge fördelar åt grupper av provtagare eller på något sätt fungera olika för olika grupper. Detta är en svår uppgift eftersom kunskapsskillnader ska visas genom provet samtidigt som individers bakgrund och utbildningsframgång ofta är sammankopplat. Uppföljningar av provet och hur det fungerar för provtagare av med olika bakgrund har gjorts årligen sedan provet infördes, se exempelvis Lyrén (2019), Wikström och Laukaityte (2021).

I normalfallet ges högskoleprovet två gånger per år, men på grund av covid-pandemin som utbröt i början av 2020 så ställdes provet in våren 2020. Det var första gången något sådant hänt i provets historia. På hösten 2020 gavs provet som planerat men med restriktioner när det gällde deltagande för att minska antalet skrivande så att säkerhetsavstånd kunde hållas i skrivsalarna. Provet var då endast öppet för personer som inte hade ett giltigt provresultat sedan tidigare. Eftersom giltighetstiden för ett provresultat utökades från fem till åtta år en kort tid innan provet gavs så bidrog även detta till att minska gruppen skrivande. Eftersom färre personer kunde skriva i samma sal med krav på avstånd sattes också en begränsning vad gäller antalet platser, till maximalt 27 640 personer. Även om alla platser bokades upp av anmälningar så var det, så som är brukligt, ett visst bortfall och provet togs av totalt 23 288 personer.

Syftet med denna rapport är att beskriva provtagargruppen och hur de presterade på provet hösten 2020, samt att göra jämförelser med provtagargrupper och deras prestationer tidigare år. För att ge läsare som inte är helt insatt i högskoleprovets bakgrund och egenskaper en förståelse för vad provet förväntas göra och hur provet är utformat följer först ett avsnitt som beskriver

provets historia och utveckling över tid. Därefter redovisas en beskrivning av hur provet ser ut idag. I avsnitten därefter redovisas och diskuteras statistik från provet 2020; vilka som tog provet och hur de presterade. Rapporten avslutas med en sammanfattande diskussion av hur provet fungerar och ger förslag på inriktningar för vidare forskning.

Högskoleprovets utformning och användning över tid

Högskoleprovet har en lång historia i det svenska utbildningssystemet, och det har också en något annan funktion än liknande prov internationellt. Oftast är antagnings- eller urvalsprov obligatoriska och inte sällan kombineras provresultatet med betyg (Wikström, 2008). När högskoleprovet infördes 1977 var ambitionen att ge en alternativ väg för äldre sökande (minst 25 år med minst 4 års yrkeserfarenhet) som inte alltid hade den gymnasieutbildning eller de betyg som krävdes, och därmed bredda rekryteringen till högskolan. Införandet av provet byggde på antagandet att det går att tillägna sig viktiga kunskaper på annat sätt än genom traditionell förberedande gymnasieutbildning. Den så kallade "25/4-gruppen" fick en egen kvotgrupp i antagningen till högskolan, och rangordnades efter sina högskoleprovresultat. För en utförlig beskrivning av provets historia och utveckling, se Wedman (2017). År 1991 öppnades högskoleprovet för alla, och provet har därefter varit öppet för alla oavsett ålder fram till covid-pandemin då det endast var personer utan giltigt resultat som fick göra provet.

Provdeltagandet ökade kraftigt från och med 1991 då Högskoleprovet fick en ännu viktigare roll i antagningssystemet. Under hela 1980-talet togs högskoleprovet av cirka 10 000 personer varje år, av vilka cirka 60 procent skrev provet på våren och 40 procent på hösten. Därefter ökade antalet provtagare drastiskt och under 1990-talet togs provet av mellan 130 000 och 145 000 personer varje år, fortfarande med en liknande fördelning mellan vår och höst. Därefter minskade antalet provtagare och var som lägst år 2007, då provet genomfördes av totalt sett ungefär 65 000 personer under året. Därefter ökade antalet provtagare igen, men på senare år började antalet minska igen. 2018 togs provet av nästan 102 000 provtagare, vilket var cirka 9 100 färre än året innan. 2019 minskade antalet provtagare med ytterligare ca 5000, då provet genomfördes av sammanlagt 97 009 provtagare. Våren 2020 ställdes provet som tidigare nämnts in, och på hösten fanns en restriktion på knappt 30 tusen skrivande. Det går därmed inte att utröna provets popularitet genom statistiken från detta år. Sammantaget är det dock ett stort antal av de sökande till högre utbildning som tagit Högskoleprovet. Med höstens prov 2020 inräknat hade sammanlagt 88 provtillfällen

anordnats och 3 315 280 prov administrerats. Provets popularitet beror troligtvis på många olika saker, där läget på arbetsmarknaden, konkurrensen till högskoleplatserna, och storleken på årskullarna har särskild betydelse. De flesta provtagare är omkring 20 år gamla, och storleken på kohorterna i denna åldersgrupp har därför stor betydelse. Förändringar i betygssystem och den osäkerhet som sådana för med sig antas också ha betydelse, där en uppgång i provtagande ses i samband med betygsreformer.

Förändringar av provet

Varje gång ett högskoleprov administreras är det ett helt nytt prov, det vill säga att det består av nya uppgifter. Det är förstås kostsamt att ständigt utveckla nytt provmaterial som sedan inte återanvänds, men detta har att göra med provets stora betydelse och att full transparens eftersträvas så att provtagare i efterhand ska kunna ta del av uppgifterna på provet, provets facit och den egna prestationen. Provets utformning är dock i regel oförändrat vad gäller de delprov som det innehåller och de kunskaper och färdigheter som de ska mäta. Varje prov ska vara jämförbart med tidigare prov när det gäller vad provet mäter och hur svårt det är. Eventuella variationer i svårighet som ändå kan uppstå korrigeras genom den ekvivalering som sker och överföringen av råpoäng till normerad poäng, en procedur som beskrivs i denna rapport, med detaljerad information om normeringen av provet som administrerades 2020.

För att underlätta jämförbarheten över tid sker förändringar av provet enbart då det finns särskilda skäl för detta. Historiskt sett så har större förändringar skett vad gäller delprov och provets innehållsliga balans vid några tillfällen. Dessa förändringar beskrivs mer i detalj av exempelvis Henrysson (1994), Henrysson och Wedman (1995), Wedman (2017) samt Lyrén, & Ögren (2013). Se även följande avsnitt för en beskrivning. Den senaste större förändringen av provet skedde 2011. Det var en förändring som påverkade såväl provets innehåll som dess innehållsliga balans. Dels infördes nya delprov, dels ökades antalet kvantitativa uppgifter så att det blev lika många kvantitativt inriktade uppgifter som verbalt inriktade sådana. Anledningen till revideringen var framför allt att göra det möjligt att redovisa resultat för provets verbala och kvantitativa delar separat på en standardiserad skala (så kallad normerad poäng), inte bara för totalresultatet som fram till dess varit fallet. Tanken var att kunna ge extra vikt åt en del i provet när det används i urvalet till utbildningar där den kvantitativa eller den verbala delen är särskilt relevant för utbildningens innehåll. Denna förändring har dock inte operationaliserats på annat sätt än att provet byggts om för att normerade delresultat ska kunna redovisas. Viktade delresultat har använts på försök till utvalda universitetsprogram, men ännu finns ingen utvärdering av detta försök. Anledningen till att möjligheten inte nyttjas är att det kräver en ändring i

högskoleförordningen och i dagsläget föreligger inte något sådant konkret förslag från regeringen.

Provets sammansättning och förändring över tid

I Tabell 1 nedan redovisas hur provets sammansättning har förändrats från den första provversionen till den nu gällande.

Tabell 1. Antal uppgifter per delprov i högskoleprovet sett över tid.

Delprov	1977-1979	1980-1991	1992-1995	1996- vt 2011	ht 2011-
ORD	30	30	30	40	20
NOG	20	20	20	22	12
LÄS	30	24	24	20	20
DTK	20	20	20	20	24
STUF	20	20	-	-	-
AO	30	30	30	-	-
ELF	-	-	24	20	20
XYZ	-	-	-	-	24
KVA	-	-	-	-	20
MEK	-	-	-	-	20
Totalt	150	144	148	122	160

Nuvarande sammansättning

Högskoleprovet består idag, som tabellen ovan visar, av totalt 160 uppgifter fördelade på 80 verbala och 80 kvantitativa uppgifter, indelade i delprov enligt nedan:

Kvantitativa delprov

- XYZ, som mäter förmågan att lösa matematiska problem (24 uppgifter),
- KVA, som mäter förmågan att göra kvantitativa jämförelser (20 uppgifter),
- NOG, som mäter förmågan att hantera matematiska och logiska problem (12 uppgifter), och
- DTK, som mäter förmågan att hämta och tolka information från grafiska beskrivningar (24 uppgifter).

Verbala delprov

- ORD, som mäter svensk ordförståelse (20 uppgifter),
- MEK, som mäter förmågan att förstå ord och begrepp (20 uppgifter),
- LÄS som mäter svensk läsförståelse (20 uppgifter), och
- ELF som mäter engelsk läsförståelse (20 uppgifter).

Provet ges i fem olika provpass där två provpass innehåller uppgifter från verbala delprov och två innehåller uppgifter från kvantitativa delprov. I varje provpass ingår uppgifter från fyra delprov. Provtagarna får själva disponera tiden för de fyra delproven inom varje provpass. Det femte provpasset består av uppgifter som skall prövas ut inför framtida prov, eller så kallade "ankaruppgifter" som har till syfte att underlätta efterarbetet med ekvivalering och normering. Detta innebär att provdeltagarna får göra tre provpass med antingen verbala eller kvantitativa uppgifter. Det är känt för provdeltagarna att ett av provpassen består av utprövningsuppgifter men de får inte veta vilket av provpassen det är, för att de skall anstränga sig lika mycket på alla uppgifter. Provdeltagarnas svar på utprövningsuppgifter och ankaruppgifter räknas inte in i provresultatet och dessa uppgifter publiceras inte heller efteråt.

Förändringar av provets utformning eller administration

Även om högskoleprovet har sett likadant ut i utformning och sammansättning sedan 2011 så har vissa förändringar skett som rör själva administrationen av provet. Efter att det uppmärksammats problem med organiserat fusk på provet så har olika insatser gjorts för att underlätta upptäckten av sådant och avskräcka provtagare från att fuska, exempelvis genom att ändra ordningsföljden i provhäftena så att alla provtagare inte besvarar uppgifterna i samma ordning. Under 2020 gjordes dock inga sådana förändringar. Övriga förändringar har i huvudsak handlat om formalia i samband med anmälan och genomförande.

Anpassade prov

Provtagare som har en synskada, dyslexi eller neuropsykiatrisk diagnos kan få ett anpassat prov eller provsituation. Provtagare med lättare synskada får ta del av provet i förstorat tryck och personer med grav synskada kan få provet inläst och/eller i punktskrift. Provet anpassas då också så att uppgifter med grafiskt innehåll tas bort, utprövningsuppgifter ingår inte och tiden utökas. Provtagare med dyslexi får göra provet med utökad provtid, och behöver inte heller göra det häfte som består av utprövningsuppgifter eller ankaruppgifter. I övrigt handlar anpassningar i huvudsak om att, i den mån det är möjligt, erbjuda en provsituation som är ergonomiskt anpassad för den som har ett fysiskt handikapp eller störningsfri för den som har ett neuropsykiatriskt

handikapp, eller där kost och insulinmätare är tillåtna för provtagare med diabetes.

Provtagargruppen 2020

Som tidigare nämnts gavs högskoleprovet vid endast ett tillfälle under 2020; den 25 oktober. På grund av de pandemirelaterade restriktioner för deltagande som rådde var deltagarantalet lägre än vanligt. Provet togs av 23 288 personer, vilket är det lägsta antalet sedan provet öppnades för alla 1991. Detta betyder också att det kan vara svårt att tolka jämförelser med tidigare år, eftersom provtagargrupperna skiljer sig åt i såväl storlek som sammansättning. En jämförelse med provtagargrupperna från åren tidigare återges i Tabell 2 nedan. Där visas provtagarnas procentuella fördelning med avseende på kön, åldersgrupp och utbildningsnivå. Proven anges med årets nummer följt av bokstaven A eller B. Beteckningen A avser det prov som ges på våren, och B höstprovet.

Statistik från tidigare år visar att provtagargruppen har förändrats något över tid, i synnerhet om man ser över en längre tidsperiod, men också att det finns återkommande mönster när det gäller deltagande. En stabil trend är att antalet provtagare är fler på våren än på hösten, även om skillnaden har minskat jämfört med hur det var för några decennier sedan, på 80-90-talen. Eftersom provet ställdes in våren 2020 kan dock ingen sådan jämförelse göras för detta år. Andelen kvinnor som genomför provet har alltid varit större än andelen män, med undantag för provtillfället våren 2012 då andelen kvinnor och andelen män var ungefär lika stora. Hösten 2020 bestod provtagargruppen av 53 procent kvinnor och 47 procent män.

Andelen provtagare som är 20 år eller yngre ökade successivt under många år under 90-talet för att därefter stabiliseras, men på senare år har den gruppen blivit allt större. Hösten 2020 utgjorde den yngsta åldersgruppen hela 69 procent av provtagargruppen. Detta berodde till stor del på provets restriktioner vid denna tidpunkt, då enbart de som inte hade ett giltigt provresultat fick delta och förstagångsprovtagarna ofta är yngre än de som tagit provet flera gånger.

Tabell 2. Provtagarnas procentuella fördelning utifrån kön, ålder och utbildning.

År	15A+B	16A+B	17A+B	18A+B	19A+B	20B
Kön						
Män	48	49	48	48	49	47
Kvinnor	52	51	52	52	52	53
Ålder						
≤ 20 år	55	55	57	60	61	69
21–24 år	26	26	24	23	22	13
25–29 år	11	11	11	10	10	7
30–39 år	6	6	6	6	5	7
≥ 40 år	3	2	2	2	2	4
Utbildning						
Grund/realskola	1	2	2	2	2	2
Folkhögskola	2	1	2	2	2	2
Gymnasium ≤ 2 år	4	4	3	3	3	4
Gymnasium ≥ 3 år	79	77	78	79	79	81
Högskola ≤ 120 hp	10	9	9	8	8	5
Högskola > 120 hp	4	4	4	5	4	4
Ej angivet	1	3	2	2	2	2
Totalt antal	135 937	130 385	111 100	101 924	97 009	23 288

När det gäller utbildningsbakgrund är det en stabil trend att majoriteten av provtagarna har en tre- eller fyraårig gymnasieutbildning, och hösten 2020 var inget undantag. Vid detta tillfälle hade hela 81 % av provtagarna en gymnasieutbildning om minst 3 år. I Tabell 3 nedan redovisas hur män respektive kvinnor är procentuellt fördelade efter utbildningsbakgrund (högsta angivna utbildning) vid de fem senaste provtillfällena. Tabellen visar att kvinnor något oftare har en treårig eller längre gymnasieutbildning, men över lag är skillnaderna i utbildningsbakgrund mellan män och kvinnor mycket små eller inga alls.

Tabell 3. Män respektive kvinnor som deltog i högskoleproven 18A–20B, procentuellt fördelade efter högsta angivna utbildning.

Utbildning	18A	18B	19A	19B	20B
	m/k	m/k	m/k	m/k	m/k
Grund/realskola	2/1	2/1	2/1	2/1	2/2
Folkhögskola	2/2	1/2	2/2	1/1	2/2
Gymnasium ≤ 2 år	3/3	3/3	3/3	3/3	4/4
Gymnasium ≥ 3 år	79/80	79/80	79/80	79/81	81/82
Högskola ≤ 120 hp	8/8	8/8	8/8	8/7	5/5
Högskola > 120 hp	4/4	5/5	4/4	4/5	4/4
Ej angivet	2/2	2/1	2/1	2/1	2/1

I Tabell 4 framgår hur män respektive kvinnor är procentuellt fördelade inom olika åldersgrupper. Inte heller här skiljer det sig så mycket åt, inte mer än 1 procentenhet i någon grupp. Även för provet hösten 2020 är fördelningen mycket jämn, i synnerhet inom de yngre åldersgrupperna.

Tabell 4. Män respektive kvinnor som deltog i högskoleproven 18A-20B, procentuellt fördelade på olika åldersgrupper.

Ålder	18A	18B	19A	19B	20B
	m/k	m/k	m/k	m/k	m/k
≤ 20 år	57/57	61/62	58/58	64/64	69/69
21–24 år	25/24	21/20	24/24	20/19	13/13
25–29 år	11/10	10/9	11/10	9/9	7/7
30–39 år	5/6	5/6	6/6	5/6	7/8
≥ 40 år	2/2	2/3	2/3	2/2	4/4

Resultat för olika grupper av provtagare

Män och kvinnor

I Tabell 5 nedan visas hur samtliga som deltog i högskoleprovet 18A–20B presterade. Detta redovisas i poängmedelvärden för samtliga provtagare vid respektive tillfälle, samt för män och kvinnor separat. Sett till hur provtagarna presterar på provet så är den kvantitativa delen av provet i regel något lättare än den verbala delen av provet, med undantag för provet som gavs på våren 2019 (19A), då det omvända gällde. Det svåraste högskoleprovet under perioden 18A–20B var det prov som gavs på hösten 2020 (20B) och det lättaste provet var det prov som gavs på hösten 2018 (18B). Fluktuationer i provets svårighetsgrad har dock ingen praktisk betydelse, eftersom provens svårighet justeras genom den så kallade normeringen som sker efter provet administrerats. De normerade poäng som används i urvalet gör att jämförelser blir rättvisa även när provresultat från olika provtillfällen jämförs. Proceduren för normeringen och utfallet från normeringen 2020 beskrivs senare i denna rapport.

Tabell 5. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på högskoleproven 18A–20B totalt för män respektive kvinnor, samt skillnaden mellan män och kvinnor i råpoäng (m-k) och i standardavvikelseenheter (d). Motsvarande värden anges även för kvantitativ respektive verbal del.

Provtillfälle	Antal uppgifter	Totalt		Män		Kvinnor	
		M	s	M	M	m-k	d
18A	160	85,8	24,0	90,2	81,5	8,8	0,37
18A, kvant	80	43,0	14,3	46,6	39,6	7,0	0,49
18A, verbal	80	42,8	13,2	43,7	41,9	1,7	0,13
18B	160	92,0	26,2	97,4	87,1	10,3	0,39
18B, kvant	80	46,3	15,2	50,1	42,8	7,2	0,47
18B, verbal	80	45,7	14,3	47,3	44,3	3,0	0,21
19A	160	89,4	24,4	94,1	84,7	9,3	0,38
19A, kvant	80	44,1	14,6	47,6	40,6	7,1	0,48
19A, verbal	80	45,3	13,2	46,5	44,2	2,3	0,17
19B	160	86,9	25,4	92,1	82,3	9,8	0,38
19B, kvant	80	43,7	14,6	47,6	40,3	7,3	0,50

19B, verbal	80	43,2	14,5	44,5	42,0	2,5	0,17
20B	160	85,0	25,4	91,0	79,7	11,3	0,44
20B, kvant	80	42,6	15,1	46,8	38,9	7,9	0,52
20B, verbal	80	42,4	14,1	44,2	40,8	3,4	0,24

Som visas i Tabell 5 ovan finns det tydliga skillnader när det gäller hur män och kvinnor presterar på provet. Män presterar generellt sätt högre än kvinnor, och på provet som helhet är poängskillnaden omkring 10 poäng. Hösten 2020 var inget undantag då skillnaden i provpoäng var drygt 11 poäng. Män presterar bättre på såväl den kvantitativa som den verbala delen av provet, även om skillnaden är mindre på den verbala delen. Vid jämförelse inom grupperna är män bättre på den kvantitativa delen än på den verbala, medan det motsatta gäller för kvinnor.

En mer detaljerad jämförelse kan ses i Tabell 6 nedan. Tabellen visar att det är de kvantitativa delproven XYZ, KVA och DTK samt det verbala delprovet ELF som svarar för de största könsskillnaderna. Av de prov som visas i tabellen (från 18B till 20B) visas ett liknande mönster hos delproven, men där skillnaderna tycks öka något snarare än minska, då proven från hösten 2019 uppvisade de högsta och de lägsta könsskillnaderna fram till dess. 2020 var könsskillnaderna högst av alla tidigare tillfällen som redovisas för delproven ELF, DTK och NOG.

Liksom året innan är det delprovet NOG som uppvisar den lägsta könsskillnaderna bland de kvantitativa proven, även om skillnaden är något högre 2020 än 2019. Det skiljde då en dryg råpoäng mellan män och kvinnor på det provet. De största könsskillnaderna bland de kvantitativa delproven visas på delproven XYZ (2,3) och därefter DTK (2,2) följt av KVA (2,1).

De verbala delproven uppvisar mindre könsskillnader än de kvantitativa delproven. Det är relativt små skillnader mellan män och kvinnor i resultaten på ORD, LÄS och MEK (0,2 till 0,8 råpoäng), medan delprovet ELF ligger närmare de kvantitativa delproven med en könsskillnad på 2 råpoäng, vilket är den största skillnaden under den redovisade tidsperioden. Detta är dock genomsnittliga poängskillnader. I tabellen nedan redovisas även skillnaden i standardavvikelser, vilket ger information om att spridningen i resultat förändrats för vissa prov över tid. Detta kan ge en indikation på att provtagargrupperna inte är helt jämförbara när det gäller fördelning av prestation. I synnerhet för delproven NOG och ELF var skillnaderna i standardavvikelse (d) större än tidigare år.

Tabell 6. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på de olika delproven 18B–20B för hela gruppen samt poängskillnad i råpoäng (m-k) och i standardavvikelseenheter (d) mellan män och kvinnor.

Delprov	18B		19A		19B v1		19B v2		20B	
	M (s)	m-k (d)	M (s)	m-k (d)	M (s)	m-k (d)	M (s)	m-k (d)	M (s)	m-k (d)
XYZ	13,1 (4,9)	1,9 (0,39)	13,6 (5,8)	2,2 (0,39)	13,8 (5,5)	2,4 (0,43)	13,5 (5,4)	2,4 (0,43)	12,5 (5,8)	2,3 (0,41)
KVA	10,6 (3,5)	1,3 (0,37)	11,3 (4,2)	2,0 (0,47)	11,2 (4,2)	2,1 (0,49)	10,8 (4,0)	2,3 (0,57)	10,5 (4,4)	2,1 (0,48)
NOG	6,5 (2,6)	0,8 (0,31)	6,6 (2,8)	1,0 (0,36)	6,7 (2,9)	1,0 (0,35)	6,5 (2,7)	0,9 (0,33)	6,2 (2,8)	1,2 (0,43)
DTK	13,5 (4,3)	2,0 (0,47)	12,7 (4,5)	1,8 (0,41)	12,4 (4,5)	1,7 (0,39)	12,6 (4,6)	1,9 (0,41)	13,4 (4,6)	2,2 (0,48)
ORD	10,0 (4,3)	0,6 (0,14)	11,1 (3,9)	0,4 (0,10)	11,0 (4,2)	-0,03 (0,01)	10,7 (4,3)	0,1 (0,03)	11,1 (3,9)	0,2 (0,05)
LÄS	11,3 (3,7)	0,7 (0,19)	11,3 (3,9)	0,2 (0,05)	10,4 (3,9)	0,4 (0,11)	10,1 (3,9)	0,6 (0,14)	10,2 (4,1)	0,5 (0,11)
MEK	11,1 (4,1)	0,7 (0,17)	11,2 (3,9)	0,3 (0,07)	10,9 (4,6)	0,7 (0,15)	10,5 (4,7)	0,9 (0,18)	10,9 (4,2)	0,8 (0,19)
ELF	11,1 (4,5)	1,6 (0,36)	11,7 (4,0)	1,4 (0,35)	11,5 (4,1)	1,2 (0,30)	11,2 (4,1)	1,2 (0,28)	10,3 (4,4)	2,0 (0,45)

Utbildningsbakgrundens betydelse

Tidigare analyser av provtagares prestationer har visat på ett tämligen starkt samband mellan utbildningsbakgrund och provresultat (se, t ex Lyrén & Laukaityte, 2019; Wikström & Laukaityte, 2021). I Tabell 7 nedan redovisas poängmedelvärden för dem som tog högskoleprovet hösten 2020, indelade efter provtagarnas tidigare utbildning. Tabellen visar att det fortsatt finns ett tydligt samband som visar att det generellt är så att ju längre utbildning provtagarna har, desto högre provresultat. Detta är särskilt tydligt för den verbala delen av provet.

Könsskillnaderna varierar något mellan grupperna, där provtagarna med treårig gymnasieutbildning uppvisar de lägsta gruppsskillnaderna, och de som har 3 år eller mer av högskoleutbildning uppvisar de största skillnaderna. Den senare gruppen är dock inte så stor (se Tabell 2).

Tabell 7. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på högskoleprovet 20B för hela gruppen samt poängskillnad mellan män och kvinnor med olika utbildningsbakgrund (högsta angivna utbildning) för kvantitativ respektive verbal del samt för hela provet.

Prov	Kvantitativ del			Verbal del			Totalt		
	M	s	m-k	M	s	m-k	M	s	m-k
20B									
Grund/realskola	36,7	13,6	8,2	38,9	13,8	4,9	75,6	23,8	13,1
Folkhögskola	33,9	12,6	6,3	40,4	15,6	5,7	74,3	24,8	12,1
Gymn ≤ 2 år	32,9	10,9	4,8	39,5	13,1	5,8	72,4	21,1	10,7
Gymn ≥ 3 år	43,3	15,1	7,6	41,5	13,0	3,0	84,8	24,6	10,6
Högskola ≤ 120 hp	42,2	14,0	8,1	52,5	15,4	5,4	94,8	26,0	13,5
Högskola > 120 hp	46,9	15,4	10,2	59,1	17,0	4,4	106,0	28,7	14,6
<i>Totalt</i>	42,6	15,1	7,9	42,4	14,1	3,4	85,0	25,4	11,3

Det är inte enbart utbildningens längd, utan även typen av utbildning som visar ett samband med provresultat. Av Tabell 2 framgick att den allra största gruppen består av provtagare som har en tre- eller fyraårig gymnasieutbildning (81 %). Eftersom det finns flera olika tre- eller fyraåriga gymnasieutbildningar kan det vara relevant att göra ytterligare uppdelningar av denna grupp. I Tabell 8 visas resultaten för olika utbildningsinriktningar för de provtagare som avslutat treårig gymnasieutbildning.

Tabell 8. Poängmedelvärde (M) på högskoleprovet 20B för män respektive kvinnor med avslutad treårig gymnasieutbildning uppdelade efter gymnasieinriktning.

Prov	H		S		E		N		T	
	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv
20B										
Antal	31	88	845	1480	854	917	569	642	775	143
Kvant	36,8	30,2	36,6	31,8	40,3	35,2	52,7	46,1	48,3	43,8
Verb	44,2	43,8	43,5	39,9	41,4	38,3	46,0	43,0	43,9	40,6
Tot	81,0	74,1	80,2	71,7	81,6	73,5	98,7	89,0	92,2	84,4

Det finns en tydlig skillnad i prestation mellan programmen, där provtagare som gått en naturvetenskaplig utbildning har högst totalresultat, och provtagare som genomgått samhällsvetenskaplig utbildning har lägst resultat. Att de tekniskt/matematiska gymnasieutbildningarna, och framför allt det naturvetenskapliga programmet, har högre provresultat än de andra utbildningarna har gällt alltsedan provet började användas och tycks på ett övergripande plan inte påverkas av vare sig förändringar av provet eller förändringar av gymnasieskolan. Att provtagargruppen som gått ett samhällsvetenskapligt program presterar lägst är dock en förändring från tidigare år då det tidigare varit den ekonomiska inriktningen som haft lägst resultat.

Vad gäller skillnaderna mellan kvinnor och män kan konstateras att det är större skillnader mellan programmen än mellan kvinnor och män. Men även inom de olika utbildningskategorierna finns stora könsskillnader där kvinnorna genomgående har lägre resultat än männen. Kvinnor från naturvetenskaplig utbildning har dock betydligt högre resultat än män från övriga gymnasieutbildningar.

Ålder

En ytterligare bakgrundsvariabel av betydelse för provprestation är ålder. Provet hade fram till detta provtillfälle varit öppet för alla, men vid detta provtillfälle, hösten 2020, var provet endast öppet för provtagare som inte hade ett giltigt resultat sedan tidigare och med ett övre tak vad gäller antal anmälda. Normalt sett är gruppen provtagare i gymnasieåldern eller strax därefter den största gruppen, och så var fallet även detta år, då 69 % av provtagarna var 20 år eller yngre, vilket är en större andel än tidigare redovisade år (se Tabell 2). I Tabell 9 nedan redovisas olika åldersgruppers

totalresultat på det prov som gavs 2020 men även för den kvantitativa respektive verbala delen separat.

Tabell 9. Poängmedelvärde (M) och standardavvikelse (s) på högskoleprovet 20B för hela gruppen samt poängskillnad mellan män och kvinnor i olika åldersgrupper för kvantitativ respektive verbal del samt för hela provet.

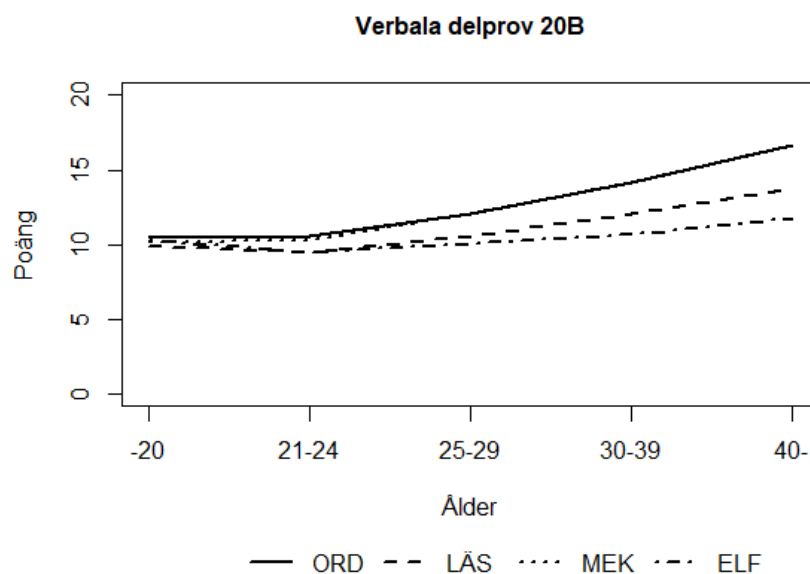
Prov	Kvantitativ del			Verbal del			Totalt		
Ålder	M	s	m-k	M	s	m-k	M	s	m-k
20B									
≤ 20 år	45,1	15,1	8,1	40,8	12,8	2,7	86,0	24,9	10,8
21-24 år	35,5	12,7	6,3	39,8	13,4	2,6	75,4	23,1	8,9
25-29 år	35,9	12,9	6,6	44,8	14,7	5,4	80,8	24,9	11,9
30-39 år	37,8	13,8	8,5	51,0	16,0	8,3	88,8	27,0	16,9
≥ 40 år	41,6	14,6	9,5	58,8	15,2	7,5	100,3	27,1	17,0

Den åldersgrupp som presterar högst på provet är de äldsta provtagarna, det vill säga de som är 40 år eller äldre. De följs tätt av den yngsta gruppen, provtagare som är 20 år eller yngre. Inom provet skiljer sig dessa grupper åt; de äldsta provtagarna presterar bäst på den verbala delen av provet och har ett stort poängövertag gentemot andra åldersgrupper inom denna provdel, och den yngsta åldersgruppen presterar bäst på den kvantitativa delen av provet, både i förhållande till den egna prestationen på den verbala delen och i relation till andra åldersgruppers kvantitativa resultat. Generellt sett så blir prestationen på den verbala delen tydligt bättre med stigande ålder, medan resultatbilden inte är lika tydlig när det gäller den kvantitativa delen, med undantag för den yngsta gruppens övertag. Skillnaden i resultat mellan åldersgrupperna är också betydligt mindre på den kvantitativa delen än vad den är på den verbala delen.

Mönstret vad gäller skillnader i prestation mellan åldersgrupper har varit relativt stabilt under många år, men med vissa avvikelser. En sammanställning av Lyrén & Laukityte (2019) visar att de yngsta och de äldsta provtagarna presterade lägre än andra åldersgrupper under provets tidigare år, men att detta förändrades efter 1996, när provet reviderades innehållsligt. Efter detta har de äldsta provtagarna haft det högsta genomsnittliga provresultatet. Förändringen efter 1996 kan ha berott på att ORD-provet som mäter vokabulär fick fler uppgifter och större vikt i provet

efter denna revidering, och det är väl känt att ordförråd och ordförståelse genereras över tid. Det var dock troligen inte den enda anledningen till prestationsförändringen eftersom motsvarande försämring inte inträffade efter det att Högskoleprovet fick ett förändrat innehåll 2011, då antalet ORD-uppgifter i provet minskades igen. Det är dock svårt att med säkerhet uttala sig om mönster för denna åldersgrupp som utgör en liten del av provtagarna och starkt påverkas av självselektionen till provet. Men självselektion menas det är individens egna val att göra provet och provtagargruppen därför kan förändras beroende på vilka mekanismer som styr sådana val. Grupperna är därför troligtvis inte helt jämförbara över tid och hösten 2020 var endast 4 procent av provtagarna 40 år eller äldre.

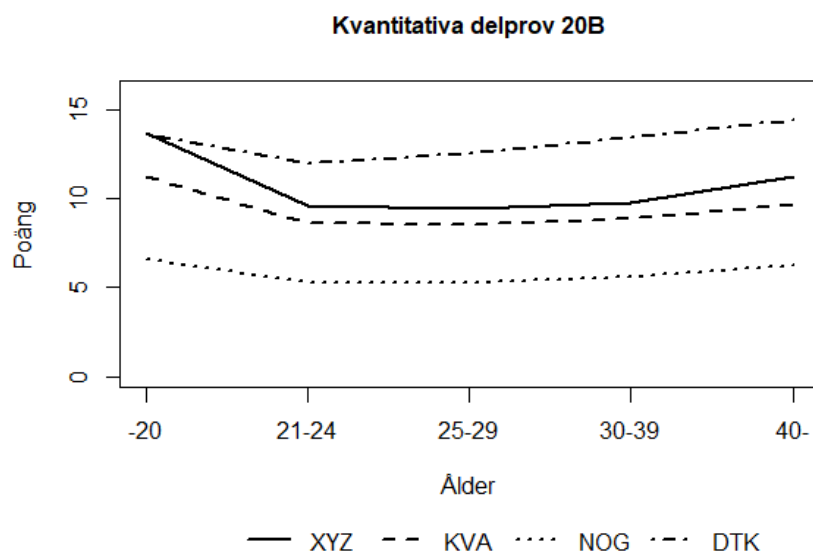
Resultaten visar att den verbala delen av provet får ett stort genomslag till fördel för äldre provtagare. I Figur 1 och 2 nedan visas grafiskt hur olika åldersgrupper har presterat på de olika delproven på provet hösten 2020. Figur 1 visar tydligt att delproven ORD och MEK har ett starkt positivt samband med ålder. Ju äldre provtagaren är, desto högre resultat på dessa delprov. Prestationen på de övriga verbala delproven LÄS och ELF visar också ett positivt samband med ålder, men betydligt svagare.

Figur 1. Genomsnittligt provresultat på de olika verbala delproven hösten 2020 för provtagare i olika åldersgrupper.

Som Figur 2 nedan visar så finns inte samma starka samband mellan resultat och ålder för de kvantitativa delproven som för de verbala delproven. Med

undantag för den generellt höga prestationen av den yngsta gruppen så tycks NOG-provet relativt stabilt över åldrarna, och för DTK sker en svag förbättring över fyra äldsta åldersgrupperna. För delproven XYZ och KVA blir det en tydlig nedgång från den yngsta till den näst yngsta åldersgruppen, och därefter en svag förbättring. Både XYZ och KVA har en tydlig koppling till gymnasieskolans grundläggande kurser i matematik, vilket kan förklara att den yngsta gruppen presterar högt.

Figur 2. Genomsnittligt provresultat på de olika kvantitativa delproven hösten 2020 för provtagare i olika åldersgrupper.

Social bakgrund

Provtagarnas socioekonomiska bakgrund ingår inte i den bakgrundsinformation som insamlas i samband med provgenomförandet. Av detta skäl kan inte regelbundna analyser av den socioekonomiska bakgrundens betydelse göras på samma sätt som för kön, utbildning och ålder. Det har genomförts särskilda studier av detta tidigare, men resultaten är inte entydiga. En studie av Stage (2005) visade på en tydlig skillnad i provresultat när grupper med olika social bakgrund jämfördes, medan en studie av Wikström och Wikström (2017) visade på relativt små skillnader, när de kontrollerade för andra bakgrundsvariabler för att göra grupperna jämförbara. Detta antyder att grupperna som tar provet inte är helt jämförbara, och som tidigare nämndes en effekt av att det sker en självselektion till provet.

Innan det reviderade provet gavs för första gången 2011 hade ett flertal utprovningar genomförts för att försäkra om att förändringarna inte skulle leda till oönskade gruppskillnader med avseende på kön, ålder och utbildning. Analyser gjordes av registerdata med bakgrundinformation som erhöles via SCB för detta syfte, med slutsatsen att det nya provet sannolikt inte skulle fungera på olika sätt för dessa grupper (Stage & Ögren, 2010). En ny utvärdering genomfördes ett par år senare, där reguljära prov som administrerades hösten 2011 och våren 2012 studerades. Dessa var de första två proven med den nya sammansättningen. Bakgrundsinformationen om provtagarna hade även denna gång hämtats från SCB. En försvårande omständighet för att kunna göra jämförelser över tid var att grupperna inte var strikt jämförbara före och efter förändringen. Det förändrade provet väckte intresse och lockade provtagare som annars inte hade valt att ta just det provet. Vidare var den tidigare socialgruppsindelningen inte längre möjlig, utan i stället användes föräldrars utbildningsnivå som indikator på social bakgrund. Utvärderingen visade bland annat att föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för resultatet på högskoleprovet likväl som för gymnasiebetygen. Föräldrarnas utbildning hade betydelse för provtagarnas prestation på både den kvantitativa och den verbala delen av högskoleprovet, och relativt sett större betydelse för den verbala delen av provet (Lyrén & Ögren, 2013). Att föräldrars bakgrund har betydelse för prestation i skolan och även på kunskapsmått som högskoleprovet är väl känt, men mer ingående analyser bör göras av provet för att säkerställa att sådana prestationsskillnader inte förstärks genom exempelvis så kallad kulturell bias, det vill säga att provet mäter något som en viss kulturell grupp har fördel av utifrån sin bakgrund.

Normeringen av provet

Det är av stor vikt att provtagares resultat på högskoleprovet ska vara helt jämförbara eftersom giltighetstiden för ett provresultat är flera år och resultat från olika prov därmed jämförs när urvalet till utbildningsplatserna sker. Sedan 2020 blev giltighetstiden utökad från fem till åtta år, vilket innebär att ca 16 prov skall kunna jämföras på en detaljerad nivå. Detta ställer stora krav på konstruktionen av provet och även på efterarbetet när provresultatet skall hanteras. Varje nytt prov skall vara unikt men ändå parallellt med tidigare prov, det vill säga jämförbart i innehåll och svårighet men bestå av helt nya uppgifter. För att ge förutsättningar för parallellitet krävs ett systematiskt och rigoröst arbete när det gäller utveckling, utprovning och urval av nya uppgifter för varje nytt prov. I utvecklingen av delproven krävs att varje delprov anpassas till en modell för hur provet ska se ut med avseende på kognitiv nivå, innehållskategorier, uppgiftsformat, informationsmängd, ämnesområden, figurtyp och lösningsprocedur, samt att enskilda uppgifter och därmed hela delprovet har kända definierade svårighetsnivåer, att varje uppgift ska diskriminera (skilja mellan personer som har/inte har den efterfrågade kunskapen) på ett tillfredsställande sätt och ha balans vad avser felaktiga svarsförslag.

Men även om det genom ett rigoröst arbete är möjligt att konstruera prov som är relativt parallella, så är det i princip omöjligt att uppnå den exakthet som högskoleprovet kräver. För detta måste en så kallad *ekvivalering* ske, där skillnader i svårighet hos proven kan studeras och därefter korrigeras. Den går till så att provets egenskaper och svårighet analyseras och det "råa" resultatet, det vill säga provpoängen från det aktuella provet, överförs till en standardiserad skala. I högskoleprovets fall är ekvivaleringen en del av *normeringen*, vilket är den procedur som fastställer relationen mellan råpoäng (antal rätta svar) och normerad poäng, som i högskoleprovets fall sträcker sig på en skala från 0.0 till 2.0.

Transformeringen av råpoäng till normerad poäng har alltså som främsta syfte att resultaten skall vara jämförbara från ett provtillfälle till ett annat. Det ska, som tidigare nämndes, vara lika lätt eller svårt att erhålla en viss normerad poäng vid ett provtillfälle som vid ett annat, oavsett om sammansättningen av provtagargruppen eller om provens svårighetsgrad skiljer sig åt. Det är inte heller enbart totalpoängen som skall genomgå en normeringsprocedur. Sedan 2011, när den verbala och den kvantitativa delen av provet blev lika stora i antal uppgifter, normeras dessa delar även var för sig. Detta innebär att provtagarna får två separata normerade poäng, en för den verbala delen och en för den kvantitativa delen. Medelvärde av dessa två poäng

används sedan för att rangordna de sökande till högskoleplatserna. I följande avsnitt beskrivs hur normeringen av högskoleprovet går till i praktiken.

Procedur

För att fastställa de olika poänggränserna för den normerade poängen görs ett flertal analyser och jämförelser som sedan vägs samman. Övergripande går det till på följande sätt: Först jämförs provtagarnas poäng från olika provtillfällen och empirisk information från uppgifter som har liknande egenskaper studeras. I samband med att proven ges så inkluderas nämligen uppgifter som återkommer över tid och därför kan användas för att erhålla information om hur provtagargruppens förmågor skiljer sig mellan provtillfällen. Dessa så kallade "ankaruppgifter" räknas inte in i provtagarens resultat och offentliggörs inte heller efter proven genomförts. Detta tillvägagångssätt kallas vanligtvis för en ankarprovsdesign. Därefter studeras information från så kallade referensgrupper. Referensgrupperna består av ett urval av provtagare från olika provtillfällen som förväntas vara jämförbara (se nedan). Syftet med detta är att hantera problemet med att provtagarna skiljer sig åt mellan tillfällen som kan göra det svårt att studera skillnader hos provet. Denna så kallade *likagrupsdesign* har använts så länge provet har funnits, även om referensgrupperna justerats något över tid.

Den första referensgruppen, referenspopulation I, väljs ut via ett stratifierat urval så att fördelningen av kön, ålder och utbildning alltid är densamma. Syftet är att eventuella skillnader i gruppens resultat ska kunna relateras till skillnader hos provet. Den andra referensgruppen, referenspopulation II, utgörs av de provtagare som går eller har gått ett treårigt gymnasieprogram och som vid höstens prov är mellan 18 och 20 år gamla och vid vårens prov är mellan 19 och 21 år gamla. Både ankarprovsekvivaleringen och likagrups-ekvivaleringarna görs för respektive provdel. Som nämndes ovan så erhålls den slutliga normerade poängen genom att beräkna medelvärdet av den normerade poängen på den kvantitativa och den verbala delen. Den normerade poängen är på en skala från 0.0 till 2.0 för de två provdelarna, och följaktligen samma skala 0.0–2.0 även för den totala normerade poängen.

I avsnittet nedan beskrivs hur normeringen av provet genomfördes 2020 och hur provtagargrupperna presterade vid vår- och höstadministrationen av provet, både när det gällde totalresultatet och för de två provdelarna.

Normeringen av den kvantitativa delen 2020

Totalpopulationen

Vid provtillfället hösten 2020 var medelvärdet $M_{\text{tot}}=42,6$ för totalgruppen, med standardavvikelsen $S=15,1$. För männen var medelvärdet $M_{\text{m}}=46,8$ och för kvinnorna $M_{\text{k}}=38,9$. Jämfört med det föregående provet, dvs. provet som gavs hösten 2019, var medelvärdet 1,1 poäng lägre. Medelvärdet 42,6 var relativt likt det på provet hösten 2014. Skillnaden mellan män och kvinnor på den kvantitativa delen var 0,6 poäng större med en 0,5 poäng större spridning jämfört med hösten 2019.

Referenspopulation I

Som nämndes ovan så består referenspopulation I av ett stratifierat urval av 20 000 provtagare, som baseras på kön, ålder och utbildning.

Vid provtillfället hösten 2020 var medelvärdet för referenspopulation I $M_{\text{I}}=42,8$, med standardavvikelsen $S=15,1$. Medelvärdet för männen var $M_{\text{Im}}=47,1$ och för kvinnorna $M_{\text{Ik}}=39,0$. Medelvärdet var 1,1 poäng lägre jämfört med provet som genomfördes året innan, det vill säga hösten 2019. Skillnaden mellan män och kvinnor var 0,3 poäng större, med en 0,6 poäng större spridning.

Referenspopulation II

Referenspopulation II består av provtagare som vid höstens prov är mellan 18 och 20 år gamla och vid vårens prov är mellan 19 och 21 år gamla och som går eller har gått ett treårigt gymnasieprogram.

Vid provtillfället hösten 2020 var medelvärdet för referenspopulation II $M_{\text{II}}=45,2$, med standardavvikelsen $S=14,9$. För män var medelvärdet $M_{\text{IIIm}}=49,5$ och för kvinnor $M_{\text{IIIk}}=41,4$. Jämfört med det föregående provet (hösten 2019) var medelvärdet 0,7 poäng lägre, skillnaden mellan män och kvinnor var 0,2 poäng större och spridningen var 0,7 poäng större.

Normeringen av den verbala delen 2020

Totalpopulationen

Vid provtillfället hösten 2020 var medelvärdet för totalgruppen $M_{\text{tot}}=42,2$ med standardavvikelsen $S=14,1$. Medelvärdet för männen var $M_{\text{m}}=44,0$ och för kvinnorna $M_{\text{k}}=40,7$. Jämfört med provet hösten 2019 var medelvärdet 1,0 poäng lägre, totalt sett. Skillnaden mellan män och kvinnor var 0,8 poäng större och spridningen var 0,4 poäng mindre än året innan.

Referenspopulation I

För referenspopulation I, dvs. det stratifierade urvalet baserat på provtagarnas bakgrund som beskrevs ovan, var medelvärde vid provtillfället hösten 2020 $M_I=43,1$, med standardavvikelsen $S=14,1$. För männen var medelvärde $M_{Im}=44,8$ och för kvinnorna $M_{Ik}=41,6$. Jämfört med året innan, det vill säga hösten 2019, var medelvärde 0,8 poäng lägre, totalt sett. Skillnaden mellan män och kvinnor var 0,9 poäng större och spridningen var 0,5 poäng mindre än året innan.

Referenspopulation II

För referenspopulation II, dvs. det urval som består av provtagare som gått ett 3-årigt teoretiskt gymnasieprogram och är 18-20 år, var medelvärde vid provtillfället hösten 2020 $M_{II}=41,1$, med standardavvikelsen $S=12,6$. För männen var medelvärde $M_{IIm}=42,5$ och för kvinnorna $M_{IIk}=39,8$. Jämfört med provet som gavs året innan var medelvärde 0,3 poäng lägre, skillnaden mellan män och kvinnor var 0,5 poäng större och spridningen var 0,6 poäng mindre.

Utfallet från normeringen

Som tidigare nämnts normeras den kvantitativa delen och den verbala delen var för sig eftersom de ska ha lika stor vikt i provet. Varje provtagare erhåller därför en normerad poäng för den kvantitativa delen och en för den verbala delen samt ett medelvärde av dessa två, vilket är den poäng som används i antagningen.

När proven för 2020 konstruerades var målsättningen att den genomsnittliga svårighetsgraden (det så kallade p -värdet) på uppgifterna i provet skulle ligga i närheten av $p=0,55$. Detta skulle innebära att båda provdelarna skulle få en svårighetsgrad som låg nära såväl vår- som höstprovet året innan. Utfallet visade att den genomsnittliga svårighetsgraden för uppgifterna i både den kvantitativa delen och den verbala delen blev $p=0,53$ för höstens prov, vilket innebär att provet blev något svårare. Skillnaderna i svårighet jämfört med tidigare prov justerades därefter i normeringen av provet.

Vad gäller den normerade poängen så gav normeringen för hösten 2020 medelvärde 0,86 och standardavvikelsen 0,45 för den kvantitativa delen och 0,82 respektive 0,42 för den verbala delen.

Hösten 2020

Normeringen av den kvantitativa delen av högskoleprovet hösten 2020 resulterade i att den normerade poängen 1.0 erhöles i intervallet 46–48 råpoäng (av 80 möjliga). För den normerade poängen 2.0 krävdes 76 råpoäng eller mer. På den kvantitativa delen av provet fick 165 provtagare (0,7 %) den

normerade poängen 2.0. Den fullständiga normeringstabellen för den kvantitativa delen hösten 2020 återfinns i Bilaga 1a.

Normeringen av den verbala delen av högskoleprovet hösten 2020 resulterade i att den normerade poängen 1.0 erhöles i intervallet 48–51 råpoäng (av 80 möjliga). För den normerade poängen 2.0 krävdes 76 råpoäng eller mer. På den verbala delen fick 188 provtagare (0,8 %) den normerade poängen 2.0. Den fullständiga normeringstabellen för den verbala delen hösten 2020 återfinns i Bilaga 1b.

Vid provet hösten 2020 fick totalt 10 provtagare (0,04 %) den normerade poängen 2.00, 20 provtagare (0,1 %) fick den normerade poängen 1.95 och 84 provtagare (0,4 %) fick den normerade poängen 0.00. I Bilaga 1c framgår antalet och andelen provtagare som har uppnått respektive normerad poäng på hela provet, dvs. efter att medelvärdet på de två delarna har räknats ut.

För en mer utförlig beskrivning av normeringen av högskoleprovet hösten 2020, se Laukaityte, Lyrén och Cobian (2020).

Upprepat provtagande

Högskoleprovet är öppet för alla och har inga begränsningar vad gäller hur många gånger provet kan tas. Om en sökande har fler än ett provresultat är det alltid det bästa resultatet som räknas. Möjligheten att göra provet flera gånger utnyttjas tämligen flitigt och vid varje provtillfälle brukar mellan 30 och 50 procent av provtagarna (en större andel på våren och mindre på hösten) ha genomfört minst ett tidigare prov. Åren 2008 och 2009 var andelen ”upprepare” relativt liten, 31–33 procent. De senaste åren har den ökat markant, till uppåt 45–47 procent av provtagarna.

Ett flertal studier har genomförts av effekterna av upprepat provtagande (Henriksson, 1991, 1993, 1995; Henriksson & Bränberg, 1992, 1994; Törnqvist & Henriksson, 2004, 2006). Törnqvist och Henriksson (2004) jämförde resultaten avseende upprepat provtagande för proven hösten 1986, hösten 1991, hösten 1993, hösten 1997 och hösten 2002. De skillnader i normerad poäng som rapporterades mellan det första och andra provtillfället var 0.055, 0.083, 0.111, 0.093 respektive 0.083. Effekten av upprepat provtagande hade således ökat från hösten 1986 till hösten 1993. Denna ökning förklarades med att provtagargruppen hade förändrats under den studerade tidsperioden, från att huvudsakligen ha bestått av personer över 24 år till att huvudsakligen bestå av personer under 24 år, och att yngre personer som fortfarande utbildar sig i högre grad förbättrar sina kunskaper över tid. En annan förklaring var förändringar i provets sammansättning; 1992 utgick

studiefärdighetsprovet STUF och i stället infördes ELF, ett engelskt prov som mäter mer av vad som kan anses vara skolkunskaper. Dessa studier fokuserar samtliga på äldre versioner av provet. När det gäller det prov vi har idag så har detta i huvudsak studerats av Strömbäck Hjärne (2020), även om fokus i denna forskning har varit på hur provtagare med dyslexi presterar när de tar provet upprepat och då med längre provtid. Strömbäck Hjärnes resultat visar att provtagare generellt presterar bättre när de tar provet vid ett upprepat tillfälle, med en förbättring i linje med vad forskningen om den tidigare versionen av provet visat.

Det är dock inte helt enkelt att studera effekterna av upprepat provdeltagande, även om det är tydligt att det finns en inlärningseffekt av att ta provet flera gånger, och framför allt mellan första och andra tillfället. Stage och Ögren (2001) har visat på betydelsen av vad och hur upprepat provdeltagande studeras; graden av förbättringar i provpoäng beror på om det är samma eller olika individer som jämförs, om det är resultatet från det föregående till det senaste provet som jämförs, eller om det senaste resultatet jämförs med det bästa tidigare resultatet i det fall det finns fler än två provresultat. Som tidigare nämnts sker det en självselektion till provet och även i valet att göra provet flera gånger. Det finns sannolikt flera orsaker till att provtagare väljer att upprepa eller att avstå från att göra det. Det kan bero på att provtagaren känner att han eller hon underpresterat vid första tillfället och vill upprepa en gång till för att bättre kunna visa sina kunskaper, men det finns också de som är motiverade att maximera sitt resultat, som studerar och tränar på provet och dess innehåll mellan provtillfällena för att förbättra sina resultat den vägen. Valet att upprepa eller att inte göra det skulle också kunna bero på att ett lägre provresultat inte motiverar till ytterligare försök. De som tar provet flera gånger är generellt sett mer högpresterande än de som inte upprepar. Förbättringarna mellan provtillfällena blir dock allt mindre och skillnaderna blir marginella vid upprepat provtagande redan efter det andra provtillfället, sett till hela gruppen upprepare.

I Tabell 10 visas andelen provtagare vid varje provtillfälle sedan våren 2007 som genomfört ett, två, tre respektive fyra prov. Observera att för varje provtillfälle så studeras provtagarna under de fyra senaste provtillfällena. Det betyder att vi inte observerar tidigare prov. Om en person exempelvis har genomfört prov 19B inte tagit provet vid något av de andra tillfällena (19A, 18B och 18A) räknas han eller hon som förstagångsprovtagare, även om det är möjligt att den personen har genomfört provet längre bakåt i tiden. Eftersom särskilda restriktioner gällde hösten 2020 fanns enbart förstagångsprovtagare med, eller de som inte hade ett giltigt provresultat sedan tidigare.

Tabell 10. Andel provtagare vid provtillfällena 07A–20B, som genomförde provet för första, andra, tredje respektive fjärde gången.

Provversion	Antal genomförda prov			
	1	2	3	4
07A	67	23	7	3
07B	68	21	8	3
08A	69	22	7	2
08B	67	22	8	3
09A	69	22	7	2
09B	68	22	7	3
10A	64	25	8	3
10B	65	23	9	3
11A	63	25	9	3
11B	63	23	10	4
12A	60	26	10	4
12B	62	24	10	4
13A	59	26	11	4
13B	63	24	10	3
14A	58	27	11	4
14B	58	26	12	4
15A	53	28	13	5
15B	55	26	13	6
16A	52	28	14	6
16B	54	26	14	7
17A	52	27	14	6
17B	54	27	13	6
18A	54	27	13	5
18B	54	27	13	6
19A	55	26	13	5
19B	56	26	12	6
20B	100	0	0	0

Sammanfattande diskussion

I denna rapport har statistik från det högskoleprov som administrerades hösten 2020 redovisats. Provet 20B var ett prov som skiljde sig från tidigare högskoleprov. Det var det första prov som gavs under covid-pandemin, med särskilda restriktioner såväl när det gällde deltagande som provgenomförande för att garantera säkerhetsavstånd i lokalerna och därmed förhindra smittspridning. 20B var också det enda reguljära högskoleprov som administrerades under 2020 eftersom vårens prov ställdes in på grund av pandemin. Restriktionerna för deltagande i provet 20B innebar att enbart provtagare som inte tidigare hade ett giltigt resultat fick delta. Det sattes också ett tak på antalet anmälda, som speglade hur många skrivplatser med säkerhetsavstånd som kunde garanteras. Detta gjorde att provtagargruppen skiljde sig något från tidigare år.

I rapporten har jämförelser gjorts med prov som givits vid tidigare tillfällen som visar på skillnader i provtagargruppen, men också att det i stora delar inte var så stora skillnader när det gällde övergripande mönster i prestation och hur provet fungerade. För att ta del av mer fullständig statistik från prov som givits tidigare år finns tidigare publicerade rapporter liknande denna, senast när det gäller de prov som gavs 2019 (se Wikström och Laukaityte, 2021). Syftet med att regelbundet redovisa statistik på detta sätt är dels att ge beskrivande information om hur provtagarna presterat vid de senaste provtillfällena, eller provtillfället som är fallet här, dels för att undersöka om gruppen provtagare skiljer sig från tidigare år. Det senare brukar bero på externa omständigheter och självselektion till provet, men detta år kombinerades detta med att enbart personer som inte hade ett giltigt provresultat sedan tidigare fick genomföra provet.

Som beskrivits i denna rapport så är den övergripande ambitionen är att varje nytt högskoleprov ska vara så parallellt som möjligt med tidigare prov. Detta innebär att det ska vara så innehållsligt och svårighetsmässigt jämförbart som möjligt, vilket ytterligare finjusteras i den efterföljande normeringen. Provet ska också vara transparent i avseende att provdeltagarna ska kunna ta del av uppgifterna och kontrollera och utvärdera sitt resultat i efterhand. Kraven på exakthet och att varje prov ska vara unikt ställer särskilda krav på provkonstruktionen. En viktig del är den empiriska utprovningen av uppgifterna som ger information om deras egenskaper och om och hur de kan sättas samman till nya prov. Större förändringar av provets utformning undviks om det inte finns särskilda skäl för detta, eftersom detta påverkar möjligheten till exakta jämförelser. Vissa avvikelser har dock gjorts i hur provet administrerats vid några tillfällen. Exempelvis har uppgifter och delprov presenterats i olika ordning i provhäften vid något tillfälle, i syfte att försvåra och identifiera

organiserat fusk. Provet som gavs hösten 2020 följde dock ett traditionellt upplägg, där samtliga provtagare fick besvara uppgifterna i samma ordningsföljd, undantaget utvärderingsdelen som kan se olika ut.

Historiskt sett har provet reviderats några gånger, framför allt har förändringar rört utformning och omfattning. Den senaste större revideringen skedde 2011 då antalet delprov ökade, antalet uppgifter förändrades och provet i sin helhet blev mer omfattande, med en verbal och en kvantitativ del av lika storlek. Det huvudsakliga syftet med den revideringen var att provdelarna skulle kunna normeras och redovisas separat, för att kunna viktas olika i antagningen till olika utbildningar. Detta tillämpas inte ännu på grund av hur regelverket för antagningen till högre utbildning är formulerat och det är oklart om och i så fall när detta kan komma att förändras. Om viktade prov blir aktuellt i framtiden blir det viktigt att följa utvecklingen, inte minst när det gäller hur provtagare resonerar och vilka strategier de väljer. Motivationen att prestera högt på olika delar av provet kan komma att variera och informationen som erhålls blir så mindre tillförlitlig. Detta skulle då ge konsekvenser för normeringen eller utvärderingsdelen av provet, men också i andra tolkningar av provet som prestationsmått. I nuläget är dock bägge provdelarna lika viktiga för totalresultatet och man kan därför förvänta sig att de som tog provet 2020 presterade efter bästa förmåga på såväl den verbala som den kvantitativa delen av provet. Resultatet visar också att 2020 års prov i stort fungerade som tidigare prov, med endast mindre avvikelser från provet året innan.

På grund av restriktionerna i deltagande till följd av covid-pandemin var det färre provtagare än vanligt, och restriktionerna gör att det inte går att säga något om ifall intresset för provet förändrats. Året innan, 2019, var det något färre provtagare än det föregående året totalt sett, men det kan vara en tillfällig variation då provdeltagandet fluktuerar över tid. I regel påverkas deltagarantalet direkt av söktrycket till högre utbildning, men också av andra saker, som reformer av gymnasieskolan eller betygssystemet.

Även om gruppen provtagare var mindre än vanligt var resultaten i huvudsak jämförbara, utan större skillnader i prestation jämfört med föregående år. De som tog högskoleprovet under 2020 presterade således ungefär som de som tog motsvarande prov året innan. Sammansättningen av provtagargruppen var något annorlunda, framför allt när det gäller provdeltagarnas ålder. Eftersom provet bara var öppet för personer utan giltigt provresultat sedan tidigare, blev grupperna av äldre provtagare mindre. Huvuddelen var förstagångsprovtagare och den största gruppen 19-20 år gamla. Gruppen 21-24 år, som normalt sett utgör ungefär en fjärdedel av provdeltagarna, var betydligt mindre än tidigare år med 13 procent av provdeltagargruppen.

Sammanfattningsvis så följde provtagargruppens sammansättning och prestation ett liknande mönster som tidigare år: Provet är mest populärt bland yngre personer, de som nyligen slutat gymnasiet eller är i slutet av sin högskoleförberedande utbildning. Det är rimligt att det är så med tanke på att dessa personer är mest aktuella för att söka en högskoleutbildning, även om det givetvis finns äldre personer som söker sig till högskolan. Det finns också personer som tar provet utan att söka till högskolan med det aktuella provresultatet. Vad detta beror på kan man bara spekulera i eftersom det inte studerats närmare. Det kan vara så att provresultatet inte räckte till den utbildning som personen vill söka sig till, men det kan också vara så att personen inte har för avsikt att söka en högskoleutbildning inom den aktuella tidsperioden och tar provet av andra skäl, som förberedelse inför framtiden, eller av personligt intresse.

Även fördelningen män och kvinnor och grupperna av provtagare med olika utbildningsbakgrund följer tidigare mönster. Som för tidigare år uppvisas en könsskillnad i provresultaten, då män presterar bättre än kvinnor, i synnerhet på den kvantitativa delen av provet. Skillnaderna är mindre på den verbala delen, framför allt på delproven LÄS, MEK och ORD där poängskillnaden är mindre än råpoäng per delprov. Totalt sett var skillnaderna i provprestation ändå något större än tidigare år, möjligen beroende på förändringar i provdeltagargruppens sammansättning. Att män och kvinnor presterar olika på provet är något som följt provet sedan det infördes. Trots stora ansträngningar att konstruera prov som inte ger fördelar åt någon grupp av provtagare så är könsskillnaderna alltså stabila. Skillnaderna kan bero på faktiska kunskapsskillnader, men också i skillnader i provgenomförande, det vill säga förmågan att prestera på prov. Det senare kan stödjas av att liknande mönster ses hos andra storskaliga prov och i antagnings- och urvalsprov internationellt (Wikström, 2008). Men det är också sannolikt att självselektionen till provet kan förklara en del av skillnaderna. I högskoleprovets fall så kan det vara så att personer med mycket höga gymnasiebetyg i större utsträckning avstår från att göra provet, och i den gruppen finns fler kvinnor än män. Som diskuterats av Lyrén och Laukityte i tidigare redovisningar av högskoleprovet (2019 m.fl.) så har forskning visats att det är till männens fördel när selektiviteten i grupperna är hög (se t.ex. Wilder & Powell, 1989; Cleary, 1991; Willingham & Cole, 1977). För mer information kring gruppskillnader på högskoleprovet, se exempelvis studier av Stage (1985, 1988, 1991, 2005).

Eftersom män generellt sett presterar bättre på högskoleprovet och kvinnor generellt sett har högre gymnasiebetyg än män, i ett system där högskolorna antar majoriteten utifrån deras gymnasiebetyg, skulle man kanske förvänta sig att högskoleprovet är mer attraktivt för män än för kvinnor. Statistiken

från provet visar dock att så inte är fallet, utan det är fler kvinnor än män som tar provet, och hösten 2020 var inget undantag med 53 % kvinnor och 47 % män. Sannolikt är detta en spegling av intresset för högskolestudier, då det är fler kvinnor än män som söker sig till högre utbildning, och samma sak gäller skillnaderna när det gäller provtagarnas utbildningsbakgrund.

Om man ser till hur provtagare med olika utbildningsbakgrund presterar på provet så har inte heller någon större förändring skett från tidigare prov. Tidigare utbildning har betydelse för prestationen på provet, där fler studieår ger ett högre provresultat. Bland de provtagare som har en studieförberedande gymnasial utbildning har de med en naturvetenskaplig inriktning de högsta poängen och de med en samhällsvetenskaplig inriktning de lägsta. Att provtagare med en teoretisk gymnasieutbildning och fler år i utbildning presterar högre än andra är förväntat eftersom provet mäter teoretiska kunskaper som framför allt förmedlas genom studier. Ålder har dock betydelse, särskilt när det gäller de verbala delarna av provet. Äldre provtagare presterar bättre än yngre, och till det sambandet bidrar ORD-provet mest. Detta är förväntat då framför allt ordförståelse och vokabulär byggs över tid. När det gäller den kvantitativa provdelen finns inte något sådant tydligt samband. Där avviker dock den yngsta gruppen genom att prestera bättre än äldre provtagare. Detta är tydligast på XYZ och KVA medan det är mindre tydligt på NOG och DTK. Troligtvis har detta att göra med att matematikkunskaper är en "färskvare" som behöver repeteras, och eftersom innehållet i de kvantitativa delproven, framför allt XYZ och KVA, är nära kopplade till gymnasieskolans matematikämne kommer provtagare som går i gymnasiet eller nyligen gjort det ha en fördel.

Det bör påminnas att ovanstående statistik presenteras på grupp nivå och att provtagargruppen innefattar ett mycket stort antal individer vilket gör grupp skillnader synliga, även om de är små. Eftersom deltagarna i högskoleprovet dessutom är en utvald grupp på så sätt att de själva valt att göra ett prov som inte är obligatoriskt innebär det att det varken är ett slumpmässigt eller representativt urval, vilket gör gruppjämförelser högst osäkra. Och även om det finns skillnader i provprestation mellan grupperna är de inte alltid stora, och inom grupperna finns det stor variation. Det är intressant att det finns systematiska skillnader, men på individnivå går det inte att förutsäga hur någon kommer att prestera på provet. Det finns givetvis många olika faktorer som påverkar prestation. Först och främst handlar det om kunskaper inom de områden som provet mäter. Sedan kan det också finnas saker som gör att någon inte presterar efter bästa förmåga. Det kan, som nämndes ovan, handla om att hitta och känna till viktiga strategier, exempelvis i hur tiden disponeras eller uppgiftsformat hanteras, vilket det finns en del forskning om (se t ex Baldiga, 2014; Ellis & Ryan, 2003; Ben-Shakar & Sinai, 1991), eller

förmågan att prestera under press, något som har betydelse för så kallad testångslan som ofta anses vara negativt för provprestation (Hancock, 2001; Cassady & Johnson, 2002; Dodeen, 2009). I en studie av hur testångslan påverkar prestation på högskoleprovet (Stenlund, Eklöf & Lyrén, 2016) påvisades skillnader i såväl strategier som motivation och ångslan mellan låg- och högpresterande och mellan män och kvinnor. I studier av upprepat provdeltagande på högskoleprovet, både när det gäller äldre versioner av provet (Henriksson, 1991, 1993; 1995, Henrikson och Bränberg, 1992, 1994) och det nuvarande provet (Strömbäck Hjärne, 2020) visas en tydlig förbättring mellan första och andra provtillfället, vilket är ett tecken på att det finns en inlärningseffekt i provgenomförandet, även om det givetvis kan vara så att kunskaperna också förbättrats under den tid som förflutit mellan provtillfällena. Provets strikta tidsramar är dock sannolikt en bidragande faktor till att det kan vara svårt för provtagare att prestera maximalt vid första provtillfället. Detta stöds av forskning av Strömbäck Hjärne (2020) som visar att extra tid är viktig för provtagare med dyslexi och som diskuterar eventuella implikationer av att minska tidspressen för provtagare generellt. Även om Högskoleprovets tidsramar är svåra att ändra av praktiska skäl så finns anledning att studera detta närmare.

Referenser

- Baldiga, K. (2014). Gender differences in willingness to guess. *Management Science*, 60, 434–448. doi:10.1287/mnsc.2013.1776
- Ben-Shakhar, G., & Sinai, Y. (1991). Gender differences in multiple-choice tests: The role of differential guessing tendencies. *Journal of Educational Measurement*, 28, 23–35.10.1111/jedm.1991.28.issue-1
- Cassady, J. C., & Johnson, R. B. (2002). Cognitive test anxiety and academic performance. *Contemporary Educational Psychology*, 27, 270–295.
- Cleary, A. (1991). *Gender Differences in Aptitude and Achievement Test Scores*. I Invitational Conference Proceedings, ETS. p 51-90.
- Dodeen, H. (2009). Test-related characteristics of OUAEU student: Test-anxiety, test-taking skills, guessing, attitudes toward tests, and cheating. *Journal of Faculty of Education*, 6, 31–66.
- Ellis, A. P. J., & Ryan, A. M. (2003). Race and cognitive-ability test performance: The mediating effects of test preparation, test-taking strategy use and self-efficacy. *Journal of Applied Social Psychology*, 33, 2607–2629.
- Hancock, D. R. (2001). Effects of test anxiety and evaluative threat on students' achievement and motivation. *The Journal of Educational Research*, 94, 284–290.10.1080/00220670109598764
- Henriksson, W. (1991). *Effekter av upprepat provtagande* (Pm nr. 40). Umeå: Umeå universitet, Pedagogiska institutionen, Avdelningen för pedagogiska mätningar.
- Henriksson, W. (1993). *The problem of repeated test taking and the SweSAT* (Em No. 5). Umeå: University of Umeå, Department of Education, Division of Educational Measurement.
- Henriksson, W. (1995). *Repeated test taking and the SweSAT* (Em No. 13). Umeå: Umeå University, Department of Educational Measurement.
- Henriksson, W., & Bränberg, K. (1992). *Effekten av upprepat provtagande. En studie av poängförändringar från första till andra provgenomförandet* (Pm nr 70). Umeå: Umeå universitet, Enheten för pedagogiska mätningar.

- Henriksson, W., & Bränberg, K. (1994). The effects of practice on the Swedish Scholastic Aptitude Test. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 38(2), 129-148.
- Henrysson, Sten (1994). Högskoleprovets historia: några bidrag. PM: pedagogiska mätningar, 1100-696X ; 91. Umeå: Umeå universitet.
- Henrysson, S. & Wedman, I. (1995). Betygen och antagningen: en historik, i RUT 93 *Urvalsmetoder*. Stockholm: Fritze, s. 7-46.
- Lyren, P-E. & Laukaityte, I (2019). *Högskoleprovet våren och hösten 2018: provtagargruppens sammansättning och resultat*. (arbetsrapport nr 68) Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Laukaityte, I., Lyrén, & P.-E., Cobian, L. (2020). *Normering av högskoleprovet hösten 2020* (Arbetsrapport nr 65). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Lyrén, P.-E., & Ögren, G. (2013). *Det nya högskoleprovet – Några valideringsstudier* (Arbetsrapport nr 49). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- SOU 2017:20. Tillträdesutredningen. *Tillträde för nybörjare – ett öppnare och enklare system för tillträde till högskoleutbildning*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Stage, C. (1985). *Gruppskillnader i provresultat. Uppgiftsinnehållets betydelse för resultatskillnader mellan män och kvinnor på prov i ordkunskap och allmänorientering*. Akademisk avhandling för doktorsexamen. Umeå: Umeå universitet, Pedagogiska institutionen.
- Stage, C. (1988). Gender Differences in Test Results. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 36, 101-11.
- Stage, C. (1991). *Könsskillnader i resultat på högskoleprovet våren 1990* (Pm nr 42). Umeå: Umeå universitet, Pedagogiska institutionen.
- Stage, C. (2005). *Socialgruppskillnader i resultat på högskoleprovet* (BVM 11:2005). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för beteendevetenskapliga mätningar.
- Stage, C. & Ögren, G. (2001). *Högskoleprovets utveckling under åren 1977–2000. Provets sammansättning och provtagargruppens*

- sammansättning och resultat* (Pm nr 169). Umeå: Umeå universitet, Enheten för Pedagogiska mätningar.
- Stage, C. & Ögren, G. (2010). *Ett nytt högskoleprov. Bakgrund och konsekvenser* (BVM 42:2010). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Stenlund, T., Eklöf, H., och Lyrén, P.-E. (2016). Group differences in test-taking behaviour: an example from a high-stakes testing program. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*. doi: 10.1080/0969594X.2016.1142935
- Strömbäck Hjärne, M. (2020). *A Fair Score? Group independent validity arguments for college admission tests* (doktorsavhandling). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Wedman, J. (2017). *Theory and validity evidence for a large-scale test for selection to higher education* (doktorsavhandling). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap.
- Wikström, C. (2008). *Urvalsprov ur ett svenskt och internationellt perspektiv*. (BVM Rapport 2008:35). Umeå: Umeå universitet, Institutionen för Beteendevetenskapliga mätningar.
- Wikström, C & Wikström, M. (2017). Group Differences in Student Performance in the Selection to Higher Education: Tests vs Grades, *Frontiers in Education*, 2:45.
- Wikström, C. & Laukaityte, I. (2021). *Högskoleprovet våren och hösten 2019: provtagargruppens sammansättning och resultat*. (arbetsrapport nr 69) Umeå universitet, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap, Beteendevetenskapliga mätningar.
- Wilder, G., & Powell, K. (1989). *Sex Differences in Test Performance: A Survey of the Literature* (College Board Report, No 89-3). Educational Testing Service: Princeton
- Willingham, W. W. & Cole, N.S. (1997). *Gender and Fair Assessment*. Mahwah, New Jersey: LEA.
- Ögren, G., Stage, C., Åström, K., & Lexelius, A. (1995). *Försök inför förändring av högskoleprovets utprövningsrutiner* (Pm nr 107). Umeå: Umeå universitet, Enheten för pedagogiska mätningar.

Kvantitativ del högskoleprovet 2020-10-25

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provtagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal Provtagare	Andel provtagare (%)	Kumulativ andel Provtagare (%)
0 – 17	0,0	407	1,7	1,7
18 – 20	0,1	672	2,9	4,6
21 – 22	0,2	699	3,0	7,6
23 – 25	0,3	1368	5,9	13,5
26 – 27	0,4	1038	4,5	18,0
28 – 31	0,5	2326	10,0	28,0
32 – 34	0,6	1716	7,4	35,3
35 – 37	0,7	1604	6,9	42,2
38 – 41	0,8	2149	9,2	51,4
42 – 45	0,9	1939	8,3	59,8
46 – 48	1,0	1347	5,8	65,5
49 – 53	1,1	1997	8,6	74,1
54 – 56	1,2	1111	4,8	78,9
57 – 60	1,3	1320	5,7	84,6
61 – 63	1,4	968	4,2	88,7
64 – 66	1,5	820	3,5	92,2
67 – 69	1,6	693	3,0	95,2
70 – 71	1,7	386	1,7	96,9
72 – 73	1,8	302	1,3	98,2
74 – 75	1,9	261	1,1	99,3
76 – 80	2,0	165	0,7	100,0
		23 288	100,0	

Medelvärde = 0,86

Standardavvikelse = 0,45

Verbal del högskoleprovet 2020-10-25

Normeringstabell

Tabell för överföring av antal rätta svar till normerad poäng. Övriga kolumner visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provtagare för respektive normerad poäng.

Antal rätta svar	Normerad poäng	Antal Provtagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel Provtagare (%)
0 – 17	0,0	518	2,2	2,2
18 – 19	0,1	378	1,6	3,8
20 – 22	0,2	800	3,4	7,3
23 – 26	0,3	1441	6,2	13,5
27 – 29	0,4	1365	5,9	19,3
30 – 32	0,5	1674	7,2	26,5
33 – 36	0,6	2396	10,3	36,8
37 – 39	0,7	1859	8,0	44,8
40 – 43	0,8	2425	10,4	55,2
44 – 47	0,9	2282	9,8	65,0
48 – 51	1,0	2052	8,8	73,8
52 – 55	1,1	1711	7,3	81,2
56 – 58	1,2	1068	4,6	85,7
59 – 61	1,3	827	3,6	89,3
62 – 64	1,4	744	3,2	92,5
65 – 66	1,5	427	1,8	94,3
67 – 68	1,6	341	1,5	95,8
69 – 70	1,7	282	1,2	97,0
71 – 73	1,8	325	1,4	98,4
74 – 75	1,9	185	0,8	99,2
76 – 80	2,0	188	0,8	100,0
		23 288	100,0	

Medelvärde = 0.82

Standardavvikelse = 0.42

Fördelningstabell högskoleprovet 2020-10-25

Tabell som visar antalet, andelen och den kumulativa andelen provtagare som uppnått respektive normerad poäng på hela högskoleprovet.

Normerad poäng	Antal Provtagare	Andel provdeltagare (%)	Kumulativ andel Provtagare (%)
0,00	84	0,4	0,4
0,05	112	0,5	0,8
0,10	170	0,7	1,6
0,15	307	1,3	2,9
0,20	360	1,5	4,4
0,25	430	1,8	6,3
0,30	499	2,1	8,4
0,35	594	2,6	11,0
0,40	721	3,1	14,1
0,45	773	3,3	17,4
0,50	867	3,7	21,1
0,55	1032	4,4	25,5
0,60	1040	4,5	30,0
0,65	1096	4,7	34,7
0,70	1209	5,2	39,9
0,75	1176	5,0	45,0
0,80	1168	5,0	50,0
0,85	1161	5,0	55,0
0,90	1106	4,7	59,7
0,95	1132	4,9	64,6
1,00	1075	4,6	69,2
1,05	993	4,3	73,4
1,10	916	3,9	77,4
1,15	756	3,2	80,6
1,20	760	3,3	83,9
1,25	635	2,7	86,6
1,30	598	2,6	89,2
1,35	509	2,2	91,4
1,40	375	1,6	93,0
1,45	348	1,5	94,5
1,50	298	1,3	95,8
1,55	246	1,1	96,8
1,60	190	0,8	97,6
1,65	164	0,7	98,3
1,70	114	0,5	98,8
1,75	85	0,4	99,2
1,80	79	0,3	99,5
1,85	50	0,2	99,7
1,90	30	0,1	99,9
1,95	20	0,1	100,0
2,00	10	0,0	100,0
		23 288	100,0

Medelvärde = 0,84

Standardavvikelse = 0,38

RAPPORTER FRÅN INSTITUTIONEN FÖR BETEENDEVETENSKAPLIGA MÄTNINGAR

Utgivna rapporter i föregående serie:

<http://www.umu.se/edmeas/publikationer/index.html>

2004

- BVM nr 1. LÄRARENKÄT OM DE NATIONELLA PROVEN I MATEMATIK. Kurs B, C och D hösten 2003. Maria Ericsson, Björn Sigurdsson
- BVM nr 2. ORDFÖRSTÅELSE. En litteraturstudie med anknytning till högskoleprovets ORD-prov. Sandra Scott
- BVM nr 3. SJÄLVVÄRDERING SOM METOD FÖR ATT MÄTA MÅLUPPFYLLELSE VIA PROV. Anna Sundström
- BVM nr 4. ATT MÄTA SKRIVFÖRMÅGA. En forskningspresentation om provformat, reliabilitet, validitet samt sociala aspekter. Marit Sigurdson
- BVM nr 5. KLASSISK OCH MODERN TESTTEORI. Analys av det teoretiska och det praktiska körkortsprovet. Marie Wiberg
- BVM nr 6. UTBYTESKOMPLETTERINGAR BLAND DEM SOM AVSLUTADE GYMNASIET 1997–2001. Differenser mellan avgångsbetyg från gymnasiet och betyg som har kompletterats efter den ordinarie gymnasieskolan. Kent Löfgren
- BVM nr 7. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2004. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 8. HÖGSKOLEPROVET OCH DE MÅLRELATERADE BETYGEN. En studie av de första eleverna med de nya gymnasiebetygen. Anders Lexelius

2005

- BVM nr 9. LÄRARES SKATTNINGAR AV SINA ELEVERS PROVRESULTAT. Gunilla Näsström
- BVM nr 10. LÄRARENKÄT OM DE NATIONELLA PROVEN I MATEMATIK. Kurs B, C och D våren 2004. Maria Ericsson, Björn Sigurdsson
- BVM nr 11. SOCIALGRUPPSSKILLNADER I RESULTAT PÅ HÖGSKOLEPROVET. Christina Stage
- BVM nr 12. ÄR DET SVÅRARE ATT DELA MED FYRA ÄN MED TVÅ NÄR MAN LÄSER MATTE C? En jämförelse av svårighetsgrad mellan olika versioner av matematikuppgifter i Nationella kursprov. Ewa Bergqvist, Anna Lind

- BVM nr 13. DEN SVENSKA FÖRARPRÖVNINGENS RESULTAT. Sambandet mellan kunskapsprovet och körprovet för underkända och godkända provtagare. Anna Sundström, Marie Wiberg
- BVM nr 14. DATORBASERADE PROV – egenskaper, möjligheter och begränsningar. Christina Wikström
- BVM nr 15. PRESTATIONSSKILLNADER MELLAN FLICKOR OCH POJKAR I NO. En studie av uppgiftsformatets betydelse i TIMSS 2003. Niklas Eriksson
- BVM nr 16. FLICKOR, POJKAR, FYSIK OCH MATEMATIK. Skillnader i inställning mellan hög- och lågpresterande i TIMSS 1995. Lena Adolfsson
- BVM nr 17. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2005. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2006

- BVM nr 18. MODELL FÖR BESKRIVNING AV KURSPLANEN FÖR DEN SVENSKA FÖRARUTBILDNINGEN: EN LITTERATURSTUDIE. Tova Stenlund
- BVM nr 19. VIKTNING AV DELPROVEN I HÖGSKOLEPROVET. Christina Stage, Mats Hamrén, Christina Jonsson
- BVM nr 20. TIMSS FIXPUNKTER. En analys av vad elever med olika resultat i TIMSS 2003 vet och kan göra. Peter Nyström
- BVM nr 21. MODELLPRÖVNING. Empirisk prövning av teoretiska modeller för beskrivning av kursplan för förarutbildning. Tova Stenlund
- BVM nr 22. UTVECKLING AV INSTRUMENT FÖR ATT MÄTA BEGREPPET UPPLEVD FÖRARKOMPETENS. Anna Sundström
- BVM nr 23. HUR HÖGSKOLEINSTITUTIONER OCH ENHETER KAN GRANSKA SINA KURSER UR JÄMSTÄLLDHETS- OCH GENUS-PERSPEKTIV. Nuläget och framåtblick med praktiska förslag. Kent Löfgren
- BVM nr 24. JÄMFÖRELSE AV INNEHÅLL I DEN GAMLA OCH DEN NYA KURSPLANEN FÖR DEN SVENSKA FÖRARUTBILDNINGEN. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 25. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2006. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2007

- BVM nr 26.   UTVÄRDERING AV INSTRUMENT FÖR UPPLEVD TEORETISK OCH PRAKTISK KOMPETENS. Ett försök med en ny förarprovsmodell. Anna Sundström
- BVM nr 27.   BEGREPPET KOMPLETTERING I ETT EXAMINATIONSPERSPEKTIV. Ett försök med det praktiska körkortsprovet. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Charlotte Wahl, Bengt Holmberg
- BVM nr 28.   NY KURSPLAN OCH NYA FORMER FÖR EXAMINATION. Jämförelse av förarprovet för körkort B före och efter förändringen. Marie Wiberg
- BVM nr 29.   SEKVENTIELLA EFFEKTER I HÖGSKOLEPROVET AVSEENDE DELPROVET NOG. Anders Lexelius
- BVM nr 30.   SAMSTÄMMIGHET MELLAN MÅL OCH PROV. En studie av det svenska förarutbildningssystemet. Tova Stenlund, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 31.   HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2007. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 32.   SVENSKA SKOLANS LÄRARE OCH UNDERVISNING I MATEMATIK OCH NO I ETT INTERNATIONELLT PERSPEKTIV. Några resultat från TIMSS 2003. Susanne Alger

2008

- BVM nr 33.   UTVECKLING OCH UTVÄRDERING AV INSTRUMENT INFÖR EN STUDIE AV LIKVÄRDIGHETEN I KÖRPROVET. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 34.   HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2008. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 35.   URVALSPROV UR ETT SVENSKT OCH INTERNATIONELLT PERSPEKTIV. Christina Wikström

2009

- BVM nr 36.   RAMVERK FÖR NATIONELLA ÄMNESPROV I BIOLOGI, FYSIK OCH KEMI I GRUNDSKOLANS ÅRSKURS 9. Peter Nyström, Maria Åström
- BVM nr 37.   KUNSKAP, INTRESSE OCH STUDIEFRAMGÅNG. En litteraturgranskning. Ingela Eriksson, Widar Henriksson

- BVM nr 38. ELEVERS SYN PÅ NATIONELLA PROV. Resultat från elevenkät vid genomförandet av nationella ämnesprov i biologi, fysik och kemi i grundskolans årskurs 9 våren 2009. Maria Åström, Hanna Eklöf
- BVM nr 39. LIKVÄRDIGHETEN I KÖRPROVET. En studie av samstämmighet i bedömningen. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Sundström
- BVM nr 40. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2009. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2010

- BVM nr 41. SAMMANHÅLLET PROV. Utvärdering av effekter av ett sammanhållet teoretiskt och praktiskt förarprov. Susanne Alger, Widar Henriksson, Anna Wänglund
- BVM nr 42. ETT NYTT HÖGSKOLEPROV. Bakgrund och konsekvenser. Christina Stage, Gunilla Ögren
- BVM nr 43. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2010. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

2011

- BVM nr 44. ELEVERS SYN PÅ NATIONELLA PROV. Resultat från elevenkät vid genomförandet av nationella ämnesprov i biologi, fysik och kemi i grundskolans årskurs 9 våren 2010. Maria Åström, Hanna Eklöf
- BVM nr 45. PROVTAGARES UPPFATTNING OM FÖRARPROVET. Enkätundersökning före och efter införandet av sammanhållet förarprov. Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 46. ATT MÄTA ALLMÄNHETENS KUNSKAPER OM TRAFIKSÄKERHET. Utveckling och utprovning av instrument. Anna Sundström, Per-Erik Lyrén, Susanne Alger
- BVM nr 47. SAMSTÄMMIGHET MELLAN KURSPLAN OCH PROV. En studie av kunskapsprovet för körkortsbehörighet AM. Gunilla Näsström, Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 48. UTVÄRDERING AV KUNSKAPSPROVET FÖR KÖRKORTS-BEHÖRIGHET AM. Gunilla Näsström, Susanne Alger, Anna Sundström
- BVM nr 49. HÖGSKOLEPROVET VÅREN 2010. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

BVM nr 50. BESKRIVNING AV DATA OM DET PRAKTISKA FÖRARPROVET 1998–2005 OCH ANALYS AV TILLFÖRLITLIGHETEN. Susanne Alger, Anna Sundström

BVM nr 51. BESKRIVNING AV DATA OM DET PRAKTISKA FÖRARPROVET 2007–2008 OCH ANALYS AV TILLFÖRLITLIGHETEN. Susanne Alger, Anna Sundström

2012

BVM nr 52. DET NYA HÖGSKOLEPROVET. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat hösten 2011. Christina Stage, Gunilla Ögren

BVM nr 53. PROV FÖR FÖRARBEVIS FÖR MOPED KLASS II. Susanne Alger, Widar Henriksson, Hanna Eklöf

BVM nr 54. PROV FÖR FÖRARBEVIS FÖR MOPED KLASS II. Enkätstudie avseende provkonstruktion och provgenomförande. Susanne Alger

BVM nr 55. SÄMRE ÅR FÖR ÅR? En studie av förändringen av andelen godkända på körprov för körkortsbehörighet B. Susanne Alger, Hanna Eklöf

2013

BVM nr 56. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2012. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Christina Stage, Gunilla Ögren

BVM nr 57. DET PRAKTISKA KÖRPROVET 2009–2011. Analys av datas tillförlitlighet samt provresultat och trender. Susanne Alger, Hanna Eklöf

BVM nr 58. NYA KURS PROV I BIOLOGI OCH KEMI FÖR GYMNASIESKOLAN. Bakgrund och resultat 2011. Gunnel Grelsson, Göran Bergqvist, Niklas Jacobsson

BVM nr 59. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2013. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Gunilla Ögren

2014

BVM nr 60. UPPFÖLJNING AV SAMMANHÅLLET FÖRARPROV. Utvärdering av effekter av ett sammanhållet teoretiskt och praktiskt förarprov mellan 2007 och 2013. Susanne Alger, Hanna Eklöf

BVM nr 61. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2014. Provdeltagargruppens sammansättning och resultat. Gunilla Ögren

2016

- BVM nr 62. TRENDER 1998–2015 AVSEENDE FÖRÄNDRINGEN AV ANDELEN GODKÄNDA PÅ KÖRPROV FÖR KÖRKORTSBEHÖRIGHET B. Susanne Alger, Hanna Eklöf
- BVM nr 63. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2015. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Per-Erik Lyrén
- BVM nr 64. JÄMFÖRELSE MELLAN PROVORTER. En studie av körprov för behörighet B. Susanne Alger, Hanna Eklöf

2017

- BVM nr 65. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2016. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Per-Erik Lyrén
- BVM nr 66. SAMMA PROV – ANDRA PROVTAGARE. En studie av förändringar i körprovresultat och provtagargruppens sammansättning. Susanne Alger, Hanna Eklöf

2018

- BVM nr 67. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2017. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Per-Erik Lyrén

2019

- BVM nr 68. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2018. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Per-Erik Lyrén, Inga Laukaityte

2021

- BVM nr 69. HÖGSKOLEPROVET VÅREN OCH HÖSTEN 2019. Provtagargruppens sammansättning och resultat. Christina Wikström, Inga Laukaityte